

**Życiorysy kandydatów do Rady Instytutu Pamięci Narodowej –
Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu
przedstawianych Senatowi przez Zgromadzenie Elektorów**

Dr hab. Zbigniew Klemens Karpus, profesor nadzwyczajny UMK
Wydział Politologii i Studiów Międzynarodowych
Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu

Życiorys zawodowy

Urodziłem się 15 marca 1954 r. we Fromborku. Do Szkoły Podstawowej w Bukowcu Pomorskim (powiat świecki, województwo bydgoskie) uczęszczałem w latach 1961-1969. Po ukończeniu szkoły średniej w Bydgoszczy (Technikum Chemiczne) w 1974 r., bez egzaminu wstępnego, rozpocząłem studia w Instytucie Historii i Archiwistyki Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu. W 1978 r. obroniłem pracę magisterską poświęconą problematyce międzynarodowych stosunków politycznych w Europie w okresie międzywojennym XX wieku. W 1978 r. rozpocząłem pracę jako asystent, a następnie starszy asystent w Instytucie Historii i Archiwistyki Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu. Jednocześnie rozpocząłem kilkuletnią pracę badawczą, poświęconą problematyce jeńców i internowanych okresu I wojny światowej i wojny polsko-bolszewickiej, zarówno w Polsce jak i w Związku Sowieckim, zwieńczoną w 1987 r. uzyskaniem tytułu doktora nauk humanistycznych rozprawą zatytułowaną *Jeńcy i internowani rosyjscy i ukraińscy na terenie Polski w latach 1918-1924* (pod kierunkiem prof. dr hab. M. Wojciechowskiego). Przez kilkanaście lat intensywnie pracowałem zajmując się działalnością naukową, dydaktyczną, publicystyczną i popularyzatorską. W 1999 r. ukazała się drukiem moja praca pt.: *Wschodni sojusznicy Polski w wojnie 1920 r. Oddziały wojskowe ukraińskie, rosyjskie, kozackie i białoruskie w Polsce w latach 1919-1920*. Na jej podstawie, w tym samym roku odbyłem kolokwium habilitacyjne, zakończone wynikiem bardzo dobrym.

W 2000 r. objąłem stanowisko profesora nadzwyczajnego UMK.

Życie zawodowe i pracę naukową związałem z Uniwersytetem Mikołaja Kopernika w Toruniu. Opublikowałem ponad 180 publikacji naukowych, uczestniczyłem w ponad 100 konferencjach naukowych w kraju i za granicą. Pełniłem wiele funkcji o charakterze organizacyjnym, naukowym oraz edytorskim. Moje zainteresowania naukowe skupione są w kilku nurtach badawczych. Do najważniejszych należy problematyka historii politycznej Polski w okresie międzywojennym i po II wojnie światowej, dziejów stosunków Polski z jej wschodnimi sąsiadami w XX w., a także polityki narodowościowej II RP. Innym nurtem, któremu poświęciłem wiele pracy badawczej jest historia Wojska Polskiego w XX w. W toku pracy naukowej zdobyłem gruntowną wiedzę o polonikach oraz źródłach dokumentalnych z zasobu archiwów państwowych i wojskowych Rosji, Ukrainy, Białorusi i Litwy, dotyczących dziejów stosunków Polski z tymi krajami na przestrzeni XX w.

Dużą wagę przywiązuję do pracy społecznej na rzecz środowiska akademickiego, a także na rzecz popularyzacji dziejów ojczystych wśród młodzieży. Jestem członkiem wielu towarzystw naukowych oraz komitetów programowych czasopism naukowych i popularyzatorskich. Za swoją działalność otrzymałem wiele wyróżnień i odznaczeń, spośród których najwyżej cenię medal Urzędu do Spraw Kombatantów i Osób Represjonowanych „Pro Memoria” przyznany za zaangażowanie w organizację olimpiady dla młodzieży szkół średnich „Losy Polaków na Wschodzie po 17 września 1939 r.”

Dane personalne:

Zbigniew Klemens Karpus
ur. 15 marca 1954 r. we Fromborku
imię ojca: Konrad
imię matki: Zofia (z domu Ratkowska)
żonaty (żona Danuta)
troje dzieci (Karolina, Marta, Krzysztof)

Miejsce stałego zatrudnienia i stanowisko:

Wydział Politologii i Studiów Międzynarodowych
Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu
87-100 Toruń
ul. S. Batorego 39L
Stanowisko: profesor nadzwyczajny UMK

Funkcje:

- Prodziekan Wydziału Politologii i Studiów Międzynarodowych UMK
- Kierownik Katedry Europy Wschodniej WPiSM

Wykształcenie i stopnie naukowe:

Habilitacja 1999 – Wydział Nauk Historycznych UMK
Specjalność: historia Polski i powszechna XX w.
Rozprawa habilitacyjna: *Wschodni sojusznicy Polski w wojnie 1920 r. Oddziały wojskowe ukraińskie, rosyjskie, kozackie i białoruskie w Polsce w latach 1919-1920*
Rozprawa habilitacyjna wyróżniona nagrodą Ministra Edukacji Narodowej w 2000 r.

Doktorat 1987 – Wydziału Nauk Humanistycznych UMK
Specjalność: historia
Rozprawa doktorska: *Jeńcy i internowani rosyjscy i ukraińscy na terenie Polski w latach 1918-1924*
Promotor: prof. dr hab. Mieczysław Wojciechowski
Doktorat wyróżniony w 1998 r. nagrodą tygodnika „Polityka” za najlepszą książkę naukową oraz nagrodą krajową „Przeglądu

Wschodniego” w 2001 r.

Wyższe 1978 –

Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu, Instytut Archiwistyki i Historii

Specjalność: historia

Praca magisterska: *ZSRR wobec Paktu Wschodniego*

Promotor: prof. dr hab. Mieczysław Wojciechowski

Dyplom z oceną bardzo dobrą

Historia zatrudnienia:

2009 – do chwili obecnej	Kierownik Katedry Europy Wschodniej Wydziału Politologii i Studiów Międzynarodowych UMK Prodziekan Wydziału Politologii i Studiów Międzynarodowych UMK
2005 – 2009	Dyrektor Instytutu Stosunków Międzynarodowych Wydziału Nauk Historycznych UMK
2000 – 2005	Kierownik Katedry Stosunków Międzynarodowych Wydziału Nauk Historycznych UMK
2000 – 2009	Kierownik Zakładu Europy Wschodniej w Katedrze, następnie Instytucie Stosunków Międzynarodowych UMK
2000 - do chwili obecnej	Profesor nadzwyczajny UMK
1995 – 1997	Zastępca dyrektora ds. dydaktycznych Instytutu Historii i Archiwistyki Wydziału Nauk Historycznych UMK
1988 – 1998	Adiunkt w Instytucie Historii i Archiwistyki na Wydziale Humanistycznym, następnie na Wydziale Nauk Historycznych UMK
1981 – 1988	Starszy asystent w Instytucie Historii i Archiwistyki na Wydziale Humanistycznym UMK
1979	Roczna służba wojskowa w ramach Szkolenia Oficerów Rezerwy (SOR)
1978 – 1981	Asystent w Instytucie Historii i Archiwistyki na Wydziale Humanistycznym UMK

Pełnione funkcje:

- 1999 - do chwili obecnej członek Senatu UMK, przedstawiciel młodych pracowników nauki, następnie przedstawiciel samodzielnych pracowników naukowych
- 1977 – 1978 członek Senatu UMK, przedstawiciel studentów

Staże i praca naukowa za granicą:

- 2007 Państwowy Uniwersytet Lingwistyczny w Kijowie – wykłady gościnne
- 2005 Uniwersytet Witolda Wielkiego w Kownie - wykłady gościnne
- 2002 Instytut Słowianoznawstwa Rosyjskiej Akademii Nauk - wykłady gościnne
- 2002 Moskiewski Państwowy Instytut Stosunków Międzynarodowych MSZ Rosji - wykłady gościnne

Staże naukowe krajowe

- 1994 Półroczny staż naukowy w Instytucie Historii Uniwersytetu Warszawskiego (opiekun stażu: prof. Marian Wojciechowski)
- 1983 Półroczny staż naukowy w Instytucie Historii Uniwersytetu Warszawskiego (opiekun stażu: prof. Ludwik Bazylow)

Wyróżnienia wynikające z prowadzonych badań naukowych i działalności dydaktycznej:

Złoty Krzyż Zasługi RP (1999 r.)

Medal Komisji Edukacji Narodowej (2003 r.)

Medal za Zasługi dla Uniwersytetu Mikołaja Kopernika (2009 r.)

Nagroda Ministra Edukacji Narodowej za najlepszą pracę naukową *Wschodni sojusznicy Polski w wojnie 1920 r. Oddziały wojskowe ukraińskie, rosyjskie, kozackie i białoruskie w Polsce w latach 1919-1920* (2000 r.)

Nagrody Rektora Uniwersytetu Mikołaja Kopernika: 2 zespołowe oraz 9 samodzielnych za działalność naukową (1988-2010).

Nagrody tygodnika „Polityka”: za najlepszą publikację źródłową (zespołowa): *Polscy jeńcy wojenni w niewoli sowieckiej w latach 1919-1922* (2010 r.) oraz za najlepszą książkę naukową za pracę *Jeńcy i internowani rosyjscy i ukraińscy na terenie Polski w latach 1918-1924* (1998 r.)

Nagroda krajowa „Przeglądu Wschodniego” za publikacje poświęcone problematyce jeńców i internowanych rosyjskich i ukraińskich w Polsce w latach dwudziestych XX w. (2001 r.)

Medal Urzędu do Spraw Kombatantów i Osób Represjonowanych „Pro Memoria” (2010 r.)

Odnaka Muzeum Wojska im. Witolda Wielkiego Kownie przyznana przez Ministerstwo Kultury Litwy (2006 r.)

Nagroda zespołowa Wojewody Włocławskiego za pracę naukową pt.: *W 75 – lecie Bitwy Warszawskiej 1920 r.* (1998 r.)

Nagroda zespołowa Marszałka Województwa Kujawsko–Pomorskiego za wielotomową serię wydawniczą pt.: *Stosunki narodowościowe i wyznaniowe na Pomorzy w XIX i XX wieku* (1999 r.)

Działalność dydaktyczna:

Zajęcia kursowe prowadzone na Wydziale Nauk Historycznych (do 2009 r.) i na Wydziale Politologii i Stosunków Międzynarodowych (od 2009 r.):

Seminaria (ważniejsze):

Polska polityka zagraniczna w XX w.

Stosunki Polski ze wschodnimi sąsiadami w XX w.

Dzieje regionu Pomorza Nadwiślańskiego w XX w.

Międzynarodowe stosunki polityczne w drugiej połowie XX w.

Historia stosunków międzynarodowych w pierwszej połowie XX w.

Seminaria doktoranckie

Wykłady i konwersatoria (ważniejsze):

Historia Polski i powszechna 1918-1945

Historia stosunków międzynarodowych (1815 – 1945)

Międzynarodowe stosunki polityczne (po 1945 r.)

Polityka zagraniczna Polski w XX w.

Dzieje Związku Sowieckiego

Dzieje Rosji XVIII-XIX w.

Sytuacja mniejszości narodowych w Polsce w XX w.

Migracje w Polsce i Europie Środkowo-Wschodniej w XX w.

Wykładowca Studium Europy Wschodniej Uniwersytetu Warszawskiego (od 2006 r.).

Od czasu uzyskania stopnia doktora nauk w 1988 r. wypromowałem ponad 400 magistrów na kierunkach: historia, pedagogika, politologia, filologia bałkańska, filologia rosyjska i stosunki międzynarodowe. Od czasu uzyskania stopnia doktora habilitowanego w 1999 r. byłem promotorem 14 rozpraw doktorskich na Wydziale Nauk Historycznych UMK. Kolejnych 8 przewodów doktorskich jest otwartych (stan na styczeń 2011 r.).

Byłem recenzentem w 22 przewodach doktorskich na uczelniach: Uniwersytecie Mikołaja Kopernika w Toruniu, Uniwersytecie im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, Katolickim Uniwersytecie Lubelskim, Uniwersytecie Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy, Uniwersytecie Łódzkim, Uniwersytecie Wrocławskim.

Bralem udział w 7 przewodach habilitacyjnych w kraju (Uniwersytet Mikołaja Kopernika, Uniwersytet Warszawski, Katolicki Uniwersytet Lubelski, Wojskowy Instytut Historyczny w Warszawie, Instytut Historii PAN, Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej, Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu) oraz 3 na Ukrainie (Uniwersytet im. Tarasa Szewczenki w Kijowie).

Byłem recenzentem wniosku o przyznawanie uprawnień do nadawania stopnia naukowego doktora habilitowanego nauk humanistycznych w dyscyplinie historia Wydziałowi Historycznemu Akademii Humanistycznej im. A. Gieysztor w Pultusku (na zlecenie Rady Głównej Szkolnictwa Wyższego).

Udział w radach naukowych:

Członek rad naukowych czasopism naukowych:

Periodyk „Czasy Nowożytne” - 2000-2007.

Kwartalnik „Zeszyty Naukowe KUL” - od 2000 r. do chwili obecnej.

Czasopismo „Studia Małopolskie” - od 2000 r. do chwili obecnej.

Kwartalnik „Historia i Polityka” (UMK Toruń) – od 2004 r. do chwili obecnej.

Kwartalnik „Atheneum” - od 2003 do chwili obecnej, zastępca redaktora naczelnego w latach 2003-2008.

Czasopismo „Między Wisłą a Dnieprem” (periodyk UMK i Uniwersytetu Lingwistycznego w Kijowie) – redaktor naczelny od 2003 r. do chwili obecnej.

Kolegium Zeszytów Chojnickich (wydawanych przez Chojnickie Towarzystwo Przyjaciół Nauk) – członek od 2004 r. do chwili obecnej.

Członek rad i komitetów naukowych:

Polsko-Rosyjska Komisja do spraw doskonalenia treści podręczników szkolnych do historii, geografii i literatury przy Ministrze Edukacji Narodowej Rzeczypospolitej Polskiej i Ministrze Edukacji i Nauki Federacji Rosyjskiej (z rekomendacji Polskiego Towarzystwa Historycznego) – członek (2010 r. do chwili obecnej).

Polsko-Rosyjska Grupa ds Trudnych przy Ministrze Spraw Zagranicznych RP – członek (2007-2008).

Zespół egzaminacyjny ds. staży stypendialnych do Polski przy MSZ i MNiSW – członek (od 2005 r. do chwili obecnej).

Zespół Specjalistyczny Nauk Historycznych (H01G) przy Ministrze Nauki i Informatyzacji RP – członek (2004-2005).

Rada Programowa Centrum Badań Europy Wschodniej Ośrodka Badań Naukowych im. Wojciecha Kętrzyńskiego w Olsztynie – członek (od 2008 r. do chwili obecnej).

Komitet Programowy wydawnictwa: *Krasnoarmiejcy v polskom plenie v 1919 - 1922 gg. Sbornik dokumentov i materialov*, 2001-2004 – współprzewodniczący ze strony polskiej.

Projekt naukowy IPN (BEP) i Prezydenta Bydgoszczy: *Bydgoska 'Krwawa Niedziela' 1939 roku* – 2004-2008 – członek zespołu badawczego.

Projekt naukowy Światowego Związku AK pt. *Polska – Ukraina trudne pytania* – 2004 – 2010 – członek zespołu.

Komitet Programowy wydawnictwa: *Jeńcy polscy w niewoli sowieckiej 1919 – 1923*, 2005 - 2009 – współprzewodniczący ze strony polskiej.

Komitet Programowy Polsko-Białoruskiej Konferencji Historyków pn.: „Stosunki polsko-białoruskie w latach II wojny światowej”, Mińsk, 2010 r. - współprzewodniczący ze strony polskiej.

Członek towarzystw naukowych:

Polskie Towarzystwo Nauk Politycznych

Polskie Towarzystwo Historyczne

Toruńskie Naukowe Towarzystwo

Towarzystwo Naukowe im. W. Kętrzyńskiego w Olsztynie

Towarzystwo Przyjaciół Nauk w Chojnicach

Włocławskie Towarzystwo Naukowe

Granty badawcze:

1996 – 1998

Kierownik projektu badawczego MNiSW (projekt własny) Nr 1 H01G 045 10: *Obozy bolszewickich, ukraińskich i litewskich jeńców wojennych oraz internowanych Rosjan, Ukraińców i Niemców w Polsce w latach 1918 – 1924.*

1999 – 2002

Kierownik projektu badawczego MNiSW (projekt własny) Nr 1 H01G 022 17: *Obozy jeńców i internowanych w Polsce 1918-1924.*

2011-2014

Kierownik projektu badawczego MNiSW (projekt własny): *Spisy rosyjskich jeńców wojennych zmarłych w obozach w Polsce w latach 1919-1922* (zakwalifikowany do finansowania).

2001 – 2003

Kierownik projektu badawczego MNiSW (projekt promotorski) Nr 1 H01G 064 19: *Pogranicze mazursko-kurpiowskie w XVII - XX wieku na przykładzie Rozóg.*

2003 – 2005

Kierownik projektu badawczego MNiSW (projekt promotorski) Nr 2 H01G 082 23: *Korpus Czechosłowacki w Rosji 1917-1920.*

2004 – 2006

Kierownik projektu badawczego MNiSW (projekt promotorski) Nr 1 H01G 095 27: *Konsulaty niemieckie w Polsce (1918 – 1939).*

2006 – 2008

Kierownik projektu badawczego MNiSW (projekt promotorski) Nr 1 H01G 033 30: *Policja polityczna w województwie pomorskim w latach 1920-1939.*

Kierownik projektu badawczego MNiSW (projekt promotorski) Nr N108 063 31/3889:

Stanowisko Rosji wobec wstąpienia Polski do Paktu Północnoatlantyckiego i Unii Europejskiej.

2009-2011

Kierownik projektu badawczego MNiSW (projekt promotorski) Nr N N108 197536: *Stosunki niemiecko-amerykańskie w latach 1998-2005.*

Działalność popularyzatorska:

Udział w 8 filmach dokumentalnych przygotowanych i wyemitowanych w telewizji publicznej (TVP1, TVP2, TV Bydgoszcz, Telewizja Rosyjska – TV Centrum) poświęconych problematyce sowieckich jeńców wojennych w Polsce, rosyjskich i ukraińskich wojskowym internowanym w Polsce, stosunków polsko-ukraińskim w XX w., odzyskania przez Polskę niepodległości w 1918 r., powrotu Pomorza do Polski w 1920 r.

Udział w programach publicystycznych telewizji publicznej (TVP1, TVP2, TV Bydgoszcz) poświęconych pobytowi jeńców sowieckich w Polsce.

Kilkanaście wywiadów opublikowanych w prasie ogólnopolskiej i regionalnej: „Wprost”, „Forum”, „Gazeta Wyborcza”, „Rzeczpospolita”, „Gazeta Pomorska” (Bydgoszcz), „Nowości” (Toruń).

Wykłady dla młodzieży szkół średnich i mieszkańców regionu Pomorza i Kujaw, poświęconych szeroko rozumianej problematyce historii Polski XX wieku, stosunkom Polski ze wschodnimi sąsiadami w XX wieku; dziejom regionu Kujaw i Pomorza w XX w. oraz akcesji Polski do Unii Europejskiej.

Udział w olimpiadach przedmiotowych i tematycznych dla uczniów szkół średnich:

- członek Komitetu Głównego i Przewodniczący Komitetu Okręgu Toruńskiego Olimpiady „Losy Polaków na Wschodzie po 17 września 1939 r.” (2002 – 2010).

- członek Komitetu Głównego i Przewodniczący Komitetu Okręgu Toruńskiego Olimpiady Wiedzy o Unii Europejskiej (2003 – 2009).

- przewodniczący Komitetu Okręgu Toruńskiego Olimpiady Wiedzy o Współczesnym Izraelu (1998 – 1999).

- członek Komitetu Okręgu Toruńskiego Olimpiady Wiedzy o Polsce i Świecie Współczesnym (1991 – 2008).

dr hab. Grzegorz Motyka

Życiorys zawodowy

Studia wyższe odbyłem w latach 1987/1988 – 1991/1992 na Wydziale Nauk Humanistycznych Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego, uzyskując tytuł magistra historii.

Stopień doktora nauk humanistycznych w zakresie historii nadała mi Rada Wydziału Nauk Humanistycznych Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego w 1998 r. na podstawie rozprawy doktorskiej: „Walki polsko-ukraińskie na ziemiach dzisiejszej Polski w latach 1943-1948” napisanej pod kierunkiem prof. Tomasza Strzembosza.

Stopień doktora habilitowanego nauk humanistycznych w zakresie nauk o polityce – w roku 2007 nadała mi Rada Naukowa Instytutu Studiów Politycznych Polskiej Akademii Nauk na podstawie rozprawy habilitacyjnej: „Ukraińska partyzantka. Działalność Organizacji Ukraińskich Nacjonalistów i Ukraińskiej Powstańczej Armii 1942 – 1960”.

Miejsce zatrudnienia

Instytut Studiów Politycznych PAN, Pracownia Dziejów Ziem Wschodnich II RP, Zakład Najnowszej Historii Politycznej, (1994-1998 asystent, 1998-2007 – adiunkt, 2007-2010 – docent, od 2010 r. – profesor ISP PAN).

Wykładałem również na część etatu na Uniwersytecie Jagiellońskim (Wydział Nauk Politycznych, Katedra Ukrainoznawstwa).

W latach 2000-2007 zatrudniony byłem także w Biurze Edukacji Publicznej IPN /Oddział w Lublinie, kierownik Referatu Badań Naukowych Dokumentacji i Zbiorów Bibliotecznych (2000-2005); Biuro Edukacji Publicznej IPN w Warszawie, główny specjalista (od 2005 do 31.07.2007 r.)/.

W latach 2007-2009 pracowałem jako profesor na Wydziale Nauk Politycznych Akademii Humanistycznej im. A. Gieysztor w Pułtusku.

Opublikowany dorobek naukowy

4 monografie (jedna z nich wspólnie z R. Wnukiem), ponad 60 artykułów naukowych i recenzji opublikowanych w Polsce i zagranicą (tych drugich ponad 10).

Najważniejsze wyróżnienia wynikające z prowadzenia badań naukowych:

1. Nagroda Porozumienia Wydawców Książki Historycznej „Klio” za rok 2006 za książkę „Ukraińska partyzantka. Działalność Organizacji Ukraińskich Nacjonalistów i Ukraińskiej Powstańczej Armii 1942 – 1960”.
2. Nagroda Przeglądu Wschodniego za książkę „Tak było w Bieszczadach. Walki polsko-ukraińskie w latach 1943-1948”, Warszawa 1999.
3. Nagroda Historyczna „Polityki” za książkę „Tak było w Bieszczadach. Walki polsko-ukraińskie w latach 1943-1948”, Warszawa 1999.

Niezależnie od tego otrzymałem z rąk Arcybiskupa Jozefa Życińskiego nagrodę „Memoria Iustorum” za „budowę pomostów w kulturowym dialogu pomiędzy Polską a Ukrainą”, wręczono ją w przeddzień oficjalnego rozpoczęcia III Kongresu Kultury Chrześcijańskiej w Lublinie w 2008 r.

Prowadzone badania nad:

- stosunkami polsko-ukraińskimi 1939-1989,
- zwalczaniem przez sowiecki aparat bezpieczeństwa ruchu oporu na Litwie, Łotwie, Białorusi, Ukrainie i w Estonii w latach 1939-1953,
- polityką organów bezpieczeństwa PRL wobec mniejszości narodowych.

Doświadczenia naukowe zdobyte za granicą (kraj, instytucja, rodzaj pobytu, okres pobytu).

1. Wielka Brytania (Londyn) – stypendium Fundacji Lanckorońskich z Brzezia, Instytut Polski i Muzeum im. gen. W. Sikorskiego, Studium Polski Podziemnej – kwerenda archiwalna i biblioteczna – 4 tygodnie.
2. Wielka Brytania (Londyn) – stypendium Polonia Aid Foundation Trust, Instytut Polski i Muzeum im. gen. W. Sikorskiego, Studium Polski Podziemnej – kwerenda archiwalna i biblioteczna – ok. 4 tygodni.
3. Ukraina (Kijów) – Narodowa Akademia Nauk Ukrainy, Centralne Państwowe Archiwum Wyższych Organów Władzy i Administracji Ukrainy, Centralne Archiwum Społecznych Organizacji Ukrainy, Biblioteka Narodowej Akademii Nauk Ukrainy im. Wernadskiego – kwerendy archiwalne i biblioteczne – w sumie w latach 1996-2009 ok. 4 miesięcy.
4. Rosja (Moskwa) – Rosyjska Akademia Nauk, Państwowe Archiwum Rosyjskiej Federacji, Rosyjskie Państwowe Archiwum Wojenne, Biblioteka Państwowa Rosyjskiej Federacji – kwerendy biblioteczne i archiwalne – w sumie w latach 1994-2010 ok. 5 miesięcy.
5. Wilno – Litewska Akademia Nauk, Archiwum Specjalne Litwy - kwerendy archiwalne, 2 tygodnie.

6. Ryga - Państwowe Archiwum Łotwy – kwerenda archiwalna, 1 tydzień.
7. Tallin – Państwowe Archiwum Estonii – kwerenda archiwalna, 1 tydzień.
8. Białoruś – Narodowe Archiwum Republiki Białoruś, Biblioteka Narodowa – kwerendy biblioteczne i archiwalne, w sumie ok. 4 tygodni.

Prof. dr hab. **Bolesław Orłowski** (ur. 1934), absolwent Politechniki Warszawskiej (1957), od 1956 pracownik naukowy Instytutu Historii Nauki PAN (doktorat z historii 1977, habilitacja 1993), od 2001 profesor, w latach 2003-04 także Wyższej Szkoły Pedagogicznej w Częstochowie, od 2005 Akademii Humanistycznej w Pułtusku, wykładowca Uniwersytetu Warszawskiego (1997-2002), Politechniki Warszawskiej i Politechniki Śląskiej w Gliwicach.

Od 1970 członek Międzynarodowego Komitetu Historii Techniki (ICOHTEC), członek założyciel Polskiego Towarzystwa Historii Techniki (1984), od 1997 Rady Badań nad Polonią, od 2003 Komisji Historii Nauki PAU, członek korespondent Towarzystwa Naukowego Warszawskiego (2009), członek zarządu Fundacji Rozwoju Nauki w zakresie Inżynierii Lądowej im. Aleksandra i Zbigniewa Wasiutyńskich (2009).

Autor ponad 30 książek, m.in. *Przygody pionierów cywilizacji* (1970, 1987), *Na tropach faraonów* (1976), *Księga wynalazków* (wraz z Z. Przyrowskim, 1977, 1978), *Groźba i nadzieja* (1982), *Nie tylko szabłą i piórem* (1985), *Polacy świata* (1987), *Osiągnięcia inżynierskie Wielkiej Emigracji* (1992), *Technika* (w serii Ossolineum: Zrozumieć Europę, 1999), *Zarys dziejów nauk matematyczno-przyrodniczych* (2001), *Historia techniki polskiej* (2006, 2008), *Polska przygoda z techniką – wielkie i małe sukcesy polskich inżynierów, wynalazców i menedżerów* (2009), *Powszechna historia techniki* (2010), oraz kilkuset artykułów w czasopismach, głównie: „Kwartalnik Historii Nauki i Techniki”, „Młody Technik”, „Przegląd Techniczny”, „Horyzonty Techniki”, „Wiedza i Życie”, „Mówią Wieki”.

Do historii techniki trafiłem właściwie dość przypadkowo, można by rzec w wyniku burzliwych zawirowań epoki, w której zdarzyło mi się żyć. Mimo żywych zainteresowań historią nie zdecydowałem się na studia w tej dziedzinie, nie interesowała mnie bowiem perspektywa uczestniczenia w lansowaniu poglądów na przeszłość dowodzących słuszności obowiązującej ideologii. Wybrałem więc, idąc w ślady ojca, wybitnego specjalisty od konstrukcji stalowych, studia inżynierskie. Kiedy je kończyłem, zaistniała w Polsce, na fali przemian październikowych, możliwość w miarę sensownego uprawiania historii techniki. Zająłem się profesjonalnie tą dziedziną w 1956 r., a od 1958 także popularyzacją dziejów szeroko pojętej cywilizacji technicznej.

Działalność naukowa

We wczesnym okresie zajmowałem się, pod kierownictwem prof. Eugeniusza Olszewskiego, wybranymi zagadnieniami z dziejów techniki rodzimej. Jednym z nich była tradycja, niesłusznie (czego dowiedli uczeni niemieccy już blisko wiek wcześniej) przypisująca Kopernikowi zbudowanie nowatorskiego jak na wiek XVI wodociągu we Fromborku.

Zreferowałem tę sprawę w publikacjach: *Kopernik nie budował wodociągu we Fromborku* (1959) i *Legenda i prawda o pseudokopernikowskich wodociągach* (1960). Drugim były wczesne polskie próby balonowe, co zaowocowało obszernym artykułem *Balony polskie w XVIII wieku* (1960), napisanym wspólnie z dr I. Stasiewicz. Potem zajmowałem się interesującymi z wielu względów okolicznościami powstania Kanału Augustowskiego, publikując wraz z dr J. Górewiczem książkę *Kanał Augustowski – jego dzieje i przyszłość* (1971). Następnie badałem środowisko techników w krótkim, ale przełomowym z uwagi na znaczenie jakie odegrał w kształtowaniu się u nas zrębów nowoczesności okresie autonomii Królestwa Polskiego (1815–30), z czego narodziła się rozprawa doktorska obroniona w 1977 r., a opublikowana p.t. *Antoni Krauz (1801–1831?), zapomniany pionier nauk technicznych, wynalazca i popularyzator* (1979). Od 1974 r. poświęciłem się głównie badaniom polskich osiągnięć technicznych w XIX wieku na obczyźnie, prowadząc systematyczne badania źródłowe, także za granicą (W. Brytania, Francja, Norwegia, Turcja, Szwajcaria, Hiszpania), częściowo na koszt własny (w ramach tzw. wyjazdów popieranych), publikując ich częściowe rezultaty głównie na łamach „Kwartalnika Historii Nauki i Techniki”, ale od czasu do czasu i w „Przeglądzie Technicznym” oraz w zeszytach „Inżynierowie polscy w XIX i XX wieku”, wydawanych przez Polskie Towarzystwo Historii Techniki. Oto najważniejsze z nich: *Paryskie źródła do historii techniki polskiej* (1976), *Droga do Belwederu – załącznik do „Śmierci Prezydenta”* (1978), *Inżynier kantonu genewskiego* (1981), *Człowiek, który stawiał czoło Anglii* (1982), *Dla Norwegii z myślą o Polsce* (1983), *Polacy na londyńskich wystawach powszechnych 1851–1862* (1987), *Polscy inżynierowie w Hiszpanii w XIX w.* (1988), *Brytyjskie patenty Polaków w okresie Wielkiej Emigracji (1832–1870)* (1989), *Wkład Wielkiej Emigracji w rozwój cywilizacyjno–techniczny ówczesnej Turcji* (1990), *Korzenie i tradycje inżynierii polskiej epoki zaborów* (1992), *Polacy w paryskiej École des Ponts et Chaussées w XIX wieku* (1994). Problematyce tej i zbliżonej poświęciłem też kilka publikacji obcojęzycznych, głównie w materiałach kongresowych, przeważnie ICOHTEC: *The Polish Contribution to the XIXth Century Transfer of Technology* (1981), *Polish Contribution to the Technical Progress of the Ottoman Empire* (1981), *An Interesting Method of Experimental Testing of the Horses' Tractive Force Used in Poland in 1829* (1991), a wyjątkowo w hiszpańskim kwartalniku naukowym “Llull” w Saragossie: *Ingenieros Polacos en España durante el siglo XIX* (1988). W latach 1975–80 sekretarzystałem też specjalnej podkomisji zajmującej się tą problematyką pod przewodnictwem znakomitego znawcy inżynierii XIX-wiecznej, doc. Bolesława Chwaścińskiego, utworzonej z inspiracji red. Stefana Bratkowskiego, dzięki przychylności wybitnych uczonych, profesorów Janusza Groszkowskiego i Witolda Nowackiego, w Komisji Wydawnictw Monograficznych przy Wydziale IV PAN. Głównym plonem tej działalności stała

się monografia *Osiągnięcia inżynierskie wielkiej Emigracji* (1992), rzucająca nowe światło na skalę konstruktywnego dorobku ówczesnych uchodźców politycznych, niemal całkowicie zaniedbanego przez polską historiografię, nastawioną właściwie wyłącznie na polityczne i kulturalne aspekty tego unikalnego, nie tylko w naszych dziejach, zjawiska. Praca ta posłużyła mi za podstawę habilitacji (1993).

Zajmując się głównie działalnością Polaków na obczyźnie, starałem się nie zaniedbywać także dziejów techniki krajowej. Opublikowałem osnutą na tle gospodarczo-politycznej historii Polski ich wstępną, popularnie ujętą syntezę, *Nie tylko szablą i piórem...* (1985). Wydałem też *Słownik polskich pionierów techniki* (1986), pisząc dla niego około stu biogramów, wstęp zarysowujący tło historyczne, oraz dokonując redakcji naukowej całości. Zebrałem również, zredagowałem i opatrzyłem wstępem materiały do publikacji *Z dziejów techniki w dawnej Polsce* (1992). Uczestniczyłem też w pracach nad *Słownikiem biograficznym techników polskich* wydawanym pod auspicjami NOT, zwłaszcza redagując zeszyt 7 (1996) i częściowo 8 (1997), pisząc też wiele biogramów. Opracowałem również redakcyjnie do druku obszerne dzieło zmarłego w 1992 r. doc. B. Chwaścińskiego *Mosty na Wiśle i ich budowniczy* (1997). Podsumowaniem tej problematyki stały się książki: *Historia techniki polskiej* (Radom 2006, wznowienie 2008) oraz *Polska przygoda z techniką – wielkie i małe sukcesy polskich inżynierów, wynalazców i menedżerów* (Warszawa 2009)

Organizowałem też we współpracy z Polskim Towarzystwem Naukowym na Obczyźnie sympozja *Narodziny i działalność Polish University College* (1992) i *Nauka polska wobec totalitaryzmów* (1994) oraz redagowałem związane z nimi publikacje. Z pogranicza tej tematyki zrodził się artykuł *Działalność środowiska technicznego na rzecz przyszłości Rzeczypospolitej podczas II wojny światowej* (1995).

Drugim ważnym wątkiem moich badań i przemysłów była powszechna historia techniki. Poświęciłem tej problematyce dwie ważne książki, właściwie pionierskie w języku polskim: *Technika* (Wrocław 1999) – w serii Ossolineum „Zrozumieć Europę” oraz podręcznik akademicki *Powszechna historia techniki* (Warszawa 2010).

Aktualnie kieruję – w ramach grantu przyznanego przez Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego – opracowaniem *Słownika polskich odkrywców, wynalazców oraz pionierów nauk matematyczno-przyrodniczych i techniki* (przewidzianych ok. 1000 biogramów, ok. 40 autorów). Celem tego przedsięwzięcia jest przywrócenie właściwych proporcji w świadomości społecznej konstruktywnym polskim osiągnięciom w w/w dziedzinach, nie tylko niedocenianym, ale wręcz nieobecnym w pamięci narodowej. Jest to, w moim przekonaniu, jedno z zadań, którym powinien zająć się również IPN.

Na zakończenie wypada też wspomnieć o działalności organizacyjnej w Instytucie Historii Nauki, w Polskim Towarzystwie Historii Techniki i w International Committee for the History of Technology. A także o roli "usługowej" w postaci bardzo licznych recenzji, także wydawniczych, czy konsultacji. W latach 2000-2006 działałem w Radzie Konsultantów nowej 31-tomowej Wielkiej Encyklopedii Powszechnej PWN.

Popularyzacja

Popularyzacja to społeczna konsumpcja badań o charakterze historycznym. Bez niej nie sposób wylansować w Polsce historii techniki. Wymaga jej słaba znajomość dziejów i osiągnięć zarówno polskich, jak i światowych. Jako osoba zorientowana w pierwszych i mająca dostęp do zagranicznej literatury przedmiotu, już od 1958 poświęciłem popularyzacji wiele uwagi, starając się być przewodnikiem po tej problematyce czytelników, także bardzo młodych. Należę do popularyzatorów, którzy na pierwszym miejscu stawiają rzetelność informacji. Opublikowałem kilkanaście tego rodzaju książek, z których część została przełożona na języki obce, oraz kilkaset artykułów. Przez wiele lat prowadziłem działy *Sensacje techniczne sprzed lat* i *Sylwetka miesiąca* w miesięczniku „Młody technik”, drukowałem też na łamach „Przeglądu Technicznego”, „Horyzontów Techniki”, „Problemów”, „Wiedzy i Życia”, „Mówią Wieki”, oraz sporadycznie w innych czasopismach. Występowałem bardzo często w radiu i sporadycznie w telewizji. Odbylem także mnóstwo spotkań autorskich, głównie z młodzieżą szkolną.

Powszechnej historii techniki poświęcone były m.in. książki *Poczet wielkich inżynierów* (1966, przekład ros. 1971), *Przygody pionierów cywilizacji* (1970, wznowienie 1987), *Księga wynalazków* (wraz z Z. Przyrowskim, 1977, wznowienie 1978, przekład węg. 1982), *Groźba i nadzieja: sensacje z dziejów techniki* (1982), *Zwykłe i niezwykle losy wynalazków* (1989). Napisałem też wiele haseł do *Encyklopedii odkryć i wynalazków* (1979), którą również współredagowałem. Nieco inny charakter miała pozycja *Na tropach faraonów* (1976), będąca plonem dwumiesięcznego stypendium w Egipcie. Tematyka polska obejmuje m.in. pozycje: *Tysiąc lat polskiej techniki* (1963), *Poczet polskich pionierów techniki* (1971), *Odyseja po polsku* (1985) i *Polacy świata* (1987). Tą ostatnią, obejmującą problematykę daleko wykraczającą poza moje kompetencje naukowe, od lat bezskutecznie próbuję zainteresować służby zagraniczne RP, którym mogłaby być bardzo przydatna. Wreszcie pewną liczbę pozycji adresowałem do czytelników najmłodszych, m.in.: *Pradziadkowie zegara* (1964, liczne wznowienia, przekład szwedzki 1965), *Przygody latającej bani* (1972, wznowienie 1976, przekład serbo-chorwacki 1980), *Jak kolej zdobyła świat* (1974, wznowienie 1978, przekład czeski 1986), *Zwierzęta w służbie człowieka* (1976, liczne wznowienia, przekład gruziński

1981), *Gdzie wzrok nie sięga* (1982), *Najkrótsza historia wynalazków* (1990, wznowienie 1993). Dokonałem też licznych przekładów, m.in. książek: A. Fakhry: *Piramidy*, L. Sprague de Camp: *Wielcy i mali twórcy cywilizacji* (1968, wznowienia 1970, 1973), W. Ley: *W niebo wpatrzeni* (wraz z E. Michalską, 1984), D. Cardwell: *Historia techniki* (w druku).

Bywałem nagradzany za swe publikacje, m.in. dwukrotnie w konkursach literackich Inst. Wydawniczego „Nasza Księgarnia” (1980, 1983), dwukrotnie w Konkursie Wiedza–Technika–Postęp „Kuriera Polskiego” i „Problemów” (1987, 1988), przez Wydawnictwo „Sigma” w 1981, Magnum Trophaeum Redakcji „Młodego Technika” w 1975, Medalem Komisji Edukacji Narodowej (1975), Medalem Zasłużony dla wynalazczości (2006), nagrodą im. W. Rzymowskiego (1987), nagrodą Ligi Obrony Kraju (1970). W 1987 zostałem laureatem dorocznej nagrody „Problemów” za wytrwałe upowszechnianie historii polskiej techniki, a zwłaszcza za liczne książki na ten temat, zostałem też uhonorowany specjalnym numerem przez miesięcznik „Nowe Książki” (nr 9/1988). Wielokrotnie też zdarzało mi się spotkać z sympatycznymi reakcjami czytelników moich publikacji.

Należałem do trójki założycielskiej Solidarności w moim Instytucie we wrześniu 1980 r., od 17 czerwca 1981 byłem przewodniczącym Koła, a przez cały czas od wprowadzenia stanu wojennego do 1989 r. członkiem Komisji Podziemnej dla instytutów humanistycznych PAN i dość płodnym publicystą drugiego obiegu (moja teczka w IPN ma nr BU 001102/384).

Prof. zw. dr hab. nauk humanistycznych Waldemar Stanisław Rezmer,
Specjalizacja – historia najnowsza, historia wojskowa,
Kierownik Zakładu Historii Wojskowej,
Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu

Życiorys zawodowy

Urodziłem się 6.03.1949 r. w Gdyni. W 1968 r. ukończyłem Technikum Łączności w Gdańsku uzyskując dyplom technika elektronika specjalność teletransmisja. W latach 1968-1973 odbyłem studia na Uniwersytecie Mikołaja Kopernika w Toruniu zakończone dyplomem magistra historii. Moja praca magisterska pt. *Działania Armii „Karpaty” w 1939 r.* została wyróżniona II nagrodą na Ogólnopolskim Konkursie im. Aleksandra Zawadzkiego na opracowania z najnowszej historii wojskowej. W latach 1973-1981 byłem nauczycielem historii w szkołach średnich w Gdyni: Liceum Pedagogiczne dla Wychowawczyń Przedszkoli, Zasadnicza Szkoła Zawodowa Stoczni Marynarki Wojennej, Liceum Morskie (m/s „Edward Dembowski”), Studium Wychowania Przedszkolnego. Po wygraniu konkursu w 1981 r. objąłem stanowisko starszego asystenta w Zakładzie Historii Wojskowej Instytutu Historii i Archiwistyki UMK w Toruniu. Od 1.06.1983 r. jestem doktorem nauk humanistycznych w zakresie historii (Wydział Humanistyczny UMK) na podstawie rozprawy pt. *Działania Armii „Poznań” w 1939 r.* Stopień doktora habilitowanego w dziedzinie historii najnowszej Polski i powszechnej oraz najnowszej historii wojskowej uzyskałem 2.06.1993 r. na Wydziale Humanistycznym UMK na podstawie monografii pt. *Operacyjna służba sztabów Wojska Polskiego w 1939 r. (organizacja, zasady funkcjonowania, przygotowanie do wojny)*. Drugie wydanie tej pracy ukazało się w czerwcu 2010 r. Dnia 1.03.1996 r. objąłem stanowisko profesora nadzwyczajnego UMK. W dniu 28.03.2000 r. Prezydent RP, Aleksander Kwaśniewski nadał mi tytuł profesora nauk humanistycznych. Od 1.05. 2001 r. jestem profesorem zwyczajnym.

W dorobku naukowym posiadam 236 publikacji, wśród nich 18 książek. Są to dwie rozprawy na temat Wojska Polskiego II RP i kampanii 1939 r. oraz monografia pt. *Litewskie lotnictwo wojskowe 1919-1940* (Toruń 1999), pięć książek dotyczących historii wojskowej Polski i powszechnej oraz dziejów militarnych Pomorza (współautor *Bitwy na Pomorzu. Szkice z dziejów militarnych Pomorza Nadwiślańskiego (1109-1945)*), sześć tomów różnych studiów, rozpraw i materiałów oraz kilka tomów źródeł. Za monografię pt. *Armia „Poznań” 1939* (wydaną w 1992 r. przez Wydawnictwo „Bellona”) otrzymałem indywidualną nagrodę Ministra Edukacji Narodowej. Jestem autorem wielu artykułów, polemik, recenzji, biogra-

mów, nekrologów publikowanych w kraju i za granicą, które dotyczą najnowszej historii wojskowej Polski, krajów bałtyckich (szczególnie Litwy), Niemiec, Rosji, Ukrainy, Białorusi, Rumunii, w tym także szeroko pojętej problematyki lotniczej i wojennomorskiej. Opublikowałem kilkadziesiąt artykułów popularnonaukowych. Współpracuję z redakcją „Polski Zbrojnej” – tygodnika Wojska Polskiego.

Wyniki badań prezentowałem na 123 kongresach, konferencjach, sympozjach i seminariach krajowych oraz międzynarodowych, m.in. podczas XIV, XV i XVI Powszechnego Zjazdu Historyków Polskich w Łodzi, w Gdańsku, we Wrocławiu i w Krakowie, w Warszawie w trakcie jubileuszowego XX International Colloquium of Military History, w Charkowie, w Czerniowcach, w Doniecku i w Kijowie (III, V, VI i VII Międzynarodowy Kongres Ukraińców - Міжнародний конгрес українців), we Lwowie, Łucku, Odessie, Chersoniu, Berdiańsku (Ukraina), w Rydze (Łotwa), w Moskwie, Jakutsku, Irkucku, Omsku, Tambowie (Rosja), w Mińsku, Homlu i Ręczycy (Białoruś), w Suczawie (Rumunia), w Kłajpedzie (m.in. na II Zjeździe Historyków Litewskich), w Kownie i w Wilnie (Litwa), Bańskiej Bystrzycy (Słowacja).

Byłem stałym członkiem, a potem także i głównym organizatorem polsko-ukraińskiego Międzynarodowego Seminarium Naukowego „Polska-Ukraina: trudne pytania. Stosunki polsko-ukraińskie w latach II wojny światowej” („Україна-Польща: важкі питання. Українсько-польські стосунки в роки Другої світової війни”). W sumie odbyło się 13 Seminarium w latach 1997-2008. Trwałym rezultatem tych seminarium jest jedenaście tomów materiałów, opublikowanych pod tytułem *Polska-Ukraina: trudne pytania*. Ostatni - 11 tom wydany został w 2009 roku i obejmuje materiały z XII seminarium, które miało miejsce w Toruniu 11-12 października 2006 r. Niestety, trudności finansowe i techniczne sprawiły, że tylko cztery tomy, oprócz polskiej wersji językowej, opublikowano w języku ukraińskim (tomy 3, 4, 5, 9).

Od 2002 byłem wiceprzewodniczącym polsko-rosyjskiego zespołu redakcyjnego tomów dokumentów pt. *Jeńcy rosyjscy w obozach w Polsce w latach 1919-1921* i pt. *Jeńcy polscy w obozach sowieckich 1919-1923*. Efektem jego pracy było opublikowanie dwóch monumentalnych tomów dokumentów: *Красноармейцы в польском плену в 1919-1922 гг. Сборник документов и материалов* (Moskwa 2004, ss. 912) i *Polscy jeńcy wojenni w niewoli sowieckiej w latach 1919-1922*. Materiały archiwalne (Warszawa 2009, ss. 655), których byłem współedytorem. Za ostatni z wymienionych tomów otrzymałem w 2010 r. Nagrodę Historyczną tygodnika „Polityka” w dziale wydawnictw źródłowych. Opublikowane w Moskwie i w Warszawie dokumenty mają nie tylko duże znaczenie historyczne, lecz również

polityczne, gdyż kładą kres podnoszonym od 1990 r. w Rosji żądaniom wyjaśnienia losów czerwonoarmistów, którzy trafili do polskiej niewoli w trakcie wojny polsko-sowieckiej (problem tzw. antyKatynia, czyli przeciwstawienia zbrodni katyńskiej rzekomej zbrodni ludobójstwa popełnionego przez Polaków na jeńcach sowieckich w latach 1919-1921).

Kierowałem kilkoma projektami badawczymi KBN i Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego, które dotyczyły kwestii narodowościowych w Wojsku Polskim, sił zbrojnych przeciwników i sojuszników Polski w okresie międzywojennym i podczas II wojny światowej, problemów narodowościowych w Europie Środkowej w XX wieku.

Zajmowałem się również popularyzacją wiedzy historycznej i historyczno-wojskowej wygłaszając kilkadziesiąt referatów popularno-naukowych, odczytów i wykładów publicznych.

Recenzowałem 10 wniosków o tytuł profesora, 12 razy byłem recenzentem w przewodach habilitacyjnych i 16 razy w przewodach doktorskich. Dwukrotnie byłem recenzentem w przewodach - habilitacyjnym i doktorskim za granicą. Recenzowałem wnioski o doktorat *honoris causa* Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie dla gen. bryg. prof. dr hab. Elżbiety Zawackiej.

Wielokrotnie byłem recenzentem wydawniczym rozpraw habilitacyjnych i innych naukowych publikacji (syntez, monografie, zbiorów dokumentów i relacji, artykułów naukowych) w kraju i za granicą.

Odbyłem kilka staży w krajowych i zagranicznych placówkach naukowych, m.in.: w Niemczech (Uniwersytet w Oldenburgu), na Ukrainie (Lwowski Narodowy Uniwersytet im. Iwana Franki i Biblioteka Ukraińskiej Akademii Nauk im Stefanyka we Lwowie), na Litwie (Vytauto Didžiojo karo muziejus w Kownie). Prowadziłem również kwerendy źródłowe w Czechach: Wojskowo-Historyczne Archiwum w Pradze; na Ukrainie: Centralne Państwowe Historyczne Archiwum Ukrainy we Lwowie, Centralne Państwowe Archiwum Wyższych Organów Władzy i Rządu w Kijowie; na Litwie: Centralne Państwowe Archiwum Historyczne w Wilnie, Archiwum i Biblioteka Vytauto Didžiojo karo muziejus w Kownie; w Rosji: Centrum Przechowywania Zbiorów Historyczno-Dokumentalnych w Moskwie, Państwowe Archiwum Federacji Rosyjskiej w Moskwie, Rosyjskie Państwowe Archiwum Wojskowe w Moskwie, Obwodowe Archiwum w Barnaule (Ałtajski Kraj), w Omsku i Tobolsku; w Anglii w Londynie: w Instytucie Polskim i Muzeum im. gen. Władysława Sikorskiego oraz w Instytucie Józefa Piłsudskiego.

Od kilkunastu lat współpracuję naukowo z historykami Litwy, Ukrainy, Łotwy, Białorusi, Rosji, Rumunii, Słowacji i Niemiec. Efektem tej współpracy są wspólnie realizowane

programy badawcze i edytorskie, konferencje, sesje i seminaria naukowe oraz publikacje. M.in. jestem współorganizatorem cyklicznej Międzynarodowej Konferencji Naukowo-Praktycznej „Sybirska wieś” historia, stan współczesny, perspektywy rozwoju” (Международной научно-практической конференции, >>Сибирская Деревня: история, современное состояние, перспективы развития<<). Organizatorami konferencji są: Uniwersytet Mikołaja Kopernika i Omski Państwowy Uniwersytet Rolniczy (Омский государственный аграрный университет) w Omsku - Rosja. Ostatnia – już VIII Konferencja odbyła się w Omsku w dniach 22-23.04.2010 r.

Byłem promotorem 200 prac magisterskich i 36 licencjackich z szeroko pojętej historii wojskowej Polski i powszechnej XX i XXI wieku. Pod moim kierunkiem rozprawy doktorskie napisało siedem osób, sześć następnych przygotowuje swoje dysertacje (pięć osób ma otwarte przewody doktorskie).

Jestem członkiem Polskiego Towarzystwa Historycznego (od 1993 do 1999 r. przewodniczący sekcji historii wojskowej Oddziału PTH w Toruniu, zaś od 1999 r. przewodniczący Okręgowego Komitetu Olimpiady Historycznej w Toruniu), członkiem Komisji Historii Wojskowej Komitetu Nauk Historycznych PAN, od 1997 do 2002 r. byłem członkiem Rady Naukowej Wojskowego Instytutu Historycznego w Warszawie, w latach 1998-2010 członkiem Rady Muzealnej Muzeum Wojska w Białymstoku, w latach 2000-2002 członkiem Rady Naukowej Instytutu Dowódczo-Sztabowego Akademii Marynarki Wojennej w Gdyni, od 2001 do 2009 r. członkiem Kolegium Redakcyjnego i wiceprzewodniczącym Rady Naukowej, zaś od 2009 r. członkiem Rady Naukowej „Przeglądu Historyczno-Wojskowego”, członkiem Rady Programowej rocznika „Materiały do Historii Wojskowości”, członkiem Rady Muzeum Wojska Polskiego w Warszawie, od 2001 r. jestem członkiem-korespondentem Towarzystwa Wojskowej Historii Litwy (Lietuvos karo istorijos draugija), od 2002 r. członkiem Kolegium Redakcyjnego „Nad Wisłą i Dnieprem – Над Дніпром і Віслою”. Polska i Ukraina w przestrzeni europejskiej – przeszłość i teraźniejszość. Україна і Польща в європейському вимірі – минуле і сучасність. Toruń-Kijów (Polska-Ukraina), od 2003 r. członkiem Rady Fundacji Archiwum i Muzeum Pomorskie Armii Krajowej oraz Wojskowej Służby Polek – od 2009 r. Fundacja Generał Elżbiety Zawackiej, od 2003 r. członkiem Kolegium Redakcyjnego „Karo archyvas” - periodyk Litewskiej Akademii Wojskowej im. Gen. Jonasa Žemaitisa (Generolo Jono Žemaičio Lietuvos karo akademija) w Wilnie; od 2006 r. członkiem Kolegium Redakcyjnego „Lietuvos istorijos studijos. Mokslo darbai” (periodyk Uniwersytetu Wileńskiego - Vilniaus Universitetas) w Wilnie, od 2007 r. członkiem Kolegium Redakcyjnego „Res Humanitariae” (periodyk Uniwersytetu Kłajpedzkiego – Klaipėdos Universitetas) w

Kłajpedzie, od 2007 r. członkiem Rady Redakcyjnej „Humaniteies in New Europe. Humanitariai Mokslai Naujojoje Europoje” (periodyk Uniwersytetu Witolda Wielkiego – Vytauto Didžiojo Universitetas) w Kownie, od 2010 r. członkiem Instytutu Bałtyckiego w Gdańsku. Od 2009 roku jestem redaktorem naczelnym periodyku „Europa Orientalis. Studia z dziejów Europy Wschodniej i państw bałtyckich”.

Za wkład w rozwój polsko-litewskich kontaktów naukowych i propagowanie litewskiej historii wojskowej w Polsce, a polskiej na Litwie, w 2008 Senat Uniwersytetu Witolda Wielkiego (Vytauto Didžiojo Universitetas) w Kownie nadał mi zaszczytne wyróżnienie – doktorat *honoris causa* kowieńskiej uczelni.

Od 1 stycznia 1994 r. do chwili obecnej jestem kierownikiem Zakładu Historii Wojskowej Instytutu Historii i Archiwistyki UMK w Toruniu.

W latach 2002 - 2008 r. byłem dziekanem Wydziału Nauk Historycznych UMK. Był to jeden z największych wydziałów uniwersytetu, gdyż liczył około 4 tys. studentów oraz prawie 300 nauczycieli akademickich i pracowników obsługi. Wydział był oceniany jako jeden z najlepszych fakultetów toruńskiego uniwersytetu, posiadał bowiem I., tj. najwyższą kategorię w klasyfikacji Komitetu Badań Naukowych. Było to potwierdzeniem jego znaczących osiągnięć badawczych oraz wysokiego akademickiego poziomu naukowego, kadrowego i organizacyjnego. W trakcie pełnienia przeze mnie funkcji dziekana Wydział otrzymał uprawnienia do nadawania stopni naukowych doktora i doktora habilitowanego nauk humanistycznych w zakresie archeologii oraz stopnia doktora w zakresie bibliologii. Wcześniej miał tylko takie uprawnienia w zakresie historii. UMK jest teraz jedyną uczelnią na obszarze Polski północnej, która posiada wspomniane uprawnienia w zakresie archeologii i bibliologii.

T ł o c z o n o z p o l e c e n i a M a r s z a ł k a S e n a t u
